

overordentligt nyttigt Værk, saa gælder det selvfølgelig i endnu højere Grad om den anden Udgave.

Dr. A. Menger, das Recht auf den vollen Arbeitsertrag, in geschichtlicher Darstellung. Stuttgart, Verl. d. J. G. Cotta'schen Buchh. 1886. (171 S.) (3 M.)

Dr. Anton Menger, Prof. juris ved Universitetet i Wien, har udgivet dette meget anbefalelsesværdige Skrift som Fragment af et større Værk, i hvilket han vil fremstille Socialismen som Retssystem. »Først naar de socialistiske Ideer skalles ud af de endeløse økonomiske og philanthropiske Betragtninger, der udgør den socialistiske Literaturs Hovedindhold, og forvandles til ædruelige Retsbegreber, vil de praktiske Statsmænd være i Stand til at erkende, hvorvidt den gældende Retsorden bør omdannes i de lidende Klassers Interesse. I denne juridiske Bearbejdelse af Socialismen ser jeg den vigtigste Opgave for vor Tids Retsfilosofi; dens rigtige Løsning vil væsenlig bidrage til, at de nødvendige Ændringer i vor Retsorden fuldbyrdes ad den fredelige Reforms Vej.«

Socialisterne opstiller enten den Fordring, at det fulde Udbytte af Arbejdet udleveres Arbejderne, eller den Fordring, at der sikres Individerne en menneskeværdig Existens. Da det nu imidlertid er umuligt at tillægge den første Fordring nogen absolut Gyldighed, eftersom en Mængde Individuer ikke kan arbejde og dog umuligt kan jages ud af Samfundet, og da ogsaa Trangen i mange Tilfælde vilde være en højst ufuldkommen Fordelingsmaalestok, søges de to nævnte Fordringer i Almindelighed kombinerede paa en eller anden Maade; kun maa det hævdes: at den bestaaende Fordeling, der er baseret paa Magtforhold, skal afløses af en af økonomiske Formaal behersket Formueret. Som en Modifikation af »Retten til Existens« fremtræder »Retten til Arbejde« (»droit au travail«). I sin Indledning karakteriserer Forf. kortelig »Retten til det fulde Arbejdsudbytte«, »Retten til Existens« og »Retten til Arbejde«.

»Retten til Existens« agter han senere at behandle; i det foreliggende Skrift holder han sig foreløbig blot til »Retten til det fulde Arbejdsudbytte«. Han viser, hvorledes Fordringen herom historisk har udviklet sig i Løbet af hundrede Aar, fra Godwin, Hall, Thompson, over Saint-Simonismen og Proudhon, til Rodbertus, Marx, L. Blanc, Lassalle, den konservative Socialisme i Tyskland og det engelske Socialdemokrati. Den umiddelbart af Kilderne øste historiske Fremstilling er særdeles værdifuld, saa meget mere fordi, som Forf. rigtigt siger, den historiske Bearbejdelse af Socialismen befinder sig i en Tilstand, der ikke er Videnskaben værdig. Forf. ler ad Prioritetsstriden mellem Marx og Rodbertus: hverken den ene eller den anden af disse Forfattere er original: Marx har i Hovedsagen taget sin Merværdi-Theori fra Thompson; Rodbertus staar under Saint-Simonisternes og Proudhons Indflydelse. — men begge Forfattere fortier klogelig deres Kilder; havde de nævnt dem, eller havde Ukendskabet til den ældre engelske og franske Socialisme været lidt mindre, vilde der aldrig være blevet noget af en Prioritetsstrid mellem dem, eftersom hverken R. eller M. kan stille noget holdbart Prioritetskrav. Prof. Menger udtrykker sig noget skarpt, og, forsaavidt Rodbertus angaar, næppe ganske retfærdigt; thi Rodbertus var i alt Fald sikkert i god Tro, naar han talte om sin egen Originalitet. Ligeoverfor Marx og Engels, der jo altid selv anslog en saa anmassende Tone, er de velmente Hib, som Menger uddeler, mere berettigede.

Med de nu bestaaende Ejendomsformer er »Retten til det fulde Arbejdsudbytte« uforenelig. Under en rent kommunistisk Ordning, med Fællesejendom og Fællesbrug, vilde »Retten til Existens« snarest passe som Fordelingsprincip. Hvor derimod Fællesejendom og Særbrug findes, vil det i det foreliggende Skrift omhandlede Krav kunne komme til sin Ret. Forf. slutter sit fortræffelige Arbejde med at advare imod Forholdsregler, der kunde bidrage til at forøge de besiddende Klassers arbejdsløse Indkomst og derved drive Samfundet endmere henimod den gabende Afgrund.